

اسنادی در مورد روشنگری‌های امام‌پس از جنایت شاه در مدرسه فیضیه در سال ۴۲ و ضرورت کنترل شدید ایام محرم

گروه پژوهشی بنیاد تاریخ پژوهی و دانشنامه انقلاب اسلامی

فرارسیدن ماه محرم، ماه انقلاب سرور آزادگان و رهبر انقلابیون راستین حضرت امام حسین(ع)، در خرداد سال ۱۳۴۲ (۱۳۸۳ق)، فرصت دیگری بود که در آن قائد بزرگ امام خمینی، نهضت خویش را که در حقیقت دنباله نهضت حسین(ع) و ادامه‌دهنده راه حسین(ع) است بیش از پیش اوج و رشد بخشید.^۱ دستگاه جبار پهلوی می‌دانست که در ایام محرم، از تأثیرات جنایات حمله کماندوهای شاه به مدرسه فیضیه در ۲ فروردین ۱۳۴۲، در امان نخواهد بود و همان‌گونه که در طول تاریخ، ماه محرم همیشه ماه انقلاب و دگرگونی علیه ستمگران و ماه تبیین و جوشش انقلاب برای پیروان راه سرخ حسینی است، باید محدودیت‌های سختی را علیه هیأت‌های عزاداری پیش‌بینی کرد. تا آنجا که دامنه اقدامات امنیتی حتی به درون مراسمات نمایشی دربار، در ایام محرم نیز کشیده شد.

اسناد این بخش گوشه‌ای از وحشت دستگاه طاغوتی رژیم پهلوی از ایام محرم و پیروان نهضت سرخ حسینی را نشان می‌دهد. قابل ذکر است بخش مهمی از اسناد مربوط به

۱. سید حمید روحانی، نهضت/امام خمینی، تهران، عروج، ۱۳۸۶، دفتر اول، ص ۴۶۱.

اقدامات شاه در ایام محرم سال ۴۲ در جلد اول نهضت/امام خمینی منتشر شده است و دانش پژوهان می‌توانند به این اثر شریف مراجعه کنند. اسناد این قسمت، اسنادی است که در آرشیو بنیاد تاریخ پژوهی و دانشنامه انقلاب اسلامی بوده است.

ذکر این نکته ضروری است که گزارش دهندگان این اسناد عموماً نیروهای امنیتی یا مخبرین ساواک می‌باشند و طبیعی است که در بعضی از گزارش‌ها بخش اعظمی از خشونت‌ها و تندروی‌های رژیم را به مردم نسبت می‌دهند و حقایق را آن‌گونه که اتفاق افتاده منعکس نمی‌کنند. مخصوصاً در گزارش آخر این بخش مطالبی به انقلابیون یا به مردم نسبت داده شده است که با واقعیت انطباقی ندارد.

۱۳۴۲/۲/۲۸-۳/۳۹۰۶ - محرمانه

(بخشنامه به کلاتری‌های تابعه)

چون در ماه محرم سال جاری برقراری مجالس ذکر مصیبت و عزاداری و حرکت دستجات عزاداری مانند سال‌های گذشته خواهد بود، علیهذا برای انجام مراسم عزاداری و جلوگیری از هرگونه بی‌نظمی و اختلال احتمالی و تسهیل کار عزاداران حقیقی مراتب زیر ابلاغ و اجرای دقیق آن را از کلاتران خواستار است:

۱. صورت جامعی از مساجد- تکایا و منازل که برای روضه‌خوانی و ذکر مصیبت تشکیل خواهد گردید با ذکر محل، نام صاحب عزا و واعظ و روضه‌خوانی که در مجلس شرکت خواهد نمود تهیه و تا تاریخ ۴۲/۳/۳۱ ضمن ثبت در دفتری که به طور مرتب در کلاتری خواهد بود در سه نسخه به اطلاعات پلیس تهران ارسال دارند.

۲. فهرست جامعی از تعداد دسته‌جات محلی و صنفی که در روزهای عاشورا و تاسوعا طبق معمول سننواتی حرکت خواهند نمود حاوی نام دسته، محل، مسیر، تعداد تقریبی، نام سرپرست دسته و نوحه‌خوان و سایر مشخصات دیگری که کلاتر صلاح می‌داند تهیه و در سه نسخه ارسال دارند.

۳. از صاحبان مساجد و تکایا و منازل که در آنها ذکر مصیبت می‌گردد و وعظ مربوطه باید تعهد کتبی اخذ گردد که در ماه محرم که ماه عزاداری شیعیان است جز در موارد دینی و عزاداری و ذکر مصیبت مطالب دیگری ذکر ننمایند.

۴. از سرپرست‌های دسته‌جات محلی و اصناف بازار تعهد کتبی اخذ گردد که دسته‌جات محلی از منطقه خود خارج نگردند و در مسیر تعیین شده در مدت معینه به عزاداری بپردازند و ورود دستجات محلی به بازار اکیداً ممنوع و دستجات صنفی بازار نیز در مسیر تعیین شده با رعایت تمام مقررات لازم حرکت خواهند نمود.

۵. دستجات محلی و صنفی باید حداکثر از عرض خیابان استفاده نموده و راه عبور و مرور و وسایط موتوری و همشهریان خود را مسدود ننمایند.

۶. تعداد دستجات سال جاری و مجالس عزاداری و ذکر مصیبت و مجالس مذهبی به هر عنوان از تعداد سال‌های گذشته نباید تجاوز نماید.

۷. چنانچه تا پایان روز ۴۲/۲/۳۰ فهرست دستجات و مجالس عزاداری به کلانتری داده نشود کلانتر با قدرت کامل از برقراری این مجالس جلوگیری و متخلفین را تحت تعقیب قانونی قرار خواهد داد مگر برای صورت‌هایی که به دلایلی به موقع نرسیده که با نظر اداره پلیس تهران اقدام خواهد نمود.

۸. چون عمل عزاداری باید بدون شائبه و اعمالی برخلاف شئون مذهبی انجام شود قمه زدن، حمل نعش و شبیه‌سازی و مطالب دیگری از این قبیل اکیداً ممنوع است.

در خانمه چنانچه وعاظ و روضه‌خوان‌ها برخلاف تعهد مطالبی در بالای منابر ایراد نمودند مأمورین اطلاعاتی پلیس تهران و کلانتر مطالب ذکر شده و نام وعاظ و یا روضه‌خوان را فوراً و تلفوفاً به قسمت اطلاعات پلیس تهران اعلام تا دستور لازم صادر گردد - ۳/۳۹۰۶ - ۴۲/۲/۲۸ - محرمانه
رئیس پلیس تهران سرهنگ عبدالله وثیق
گیرندگان:

تیمسار فرماندهی دژبان قرارگاه کل جهت صدور اوامر لازم و تشریک مساعی

ریاست ساواک تهران

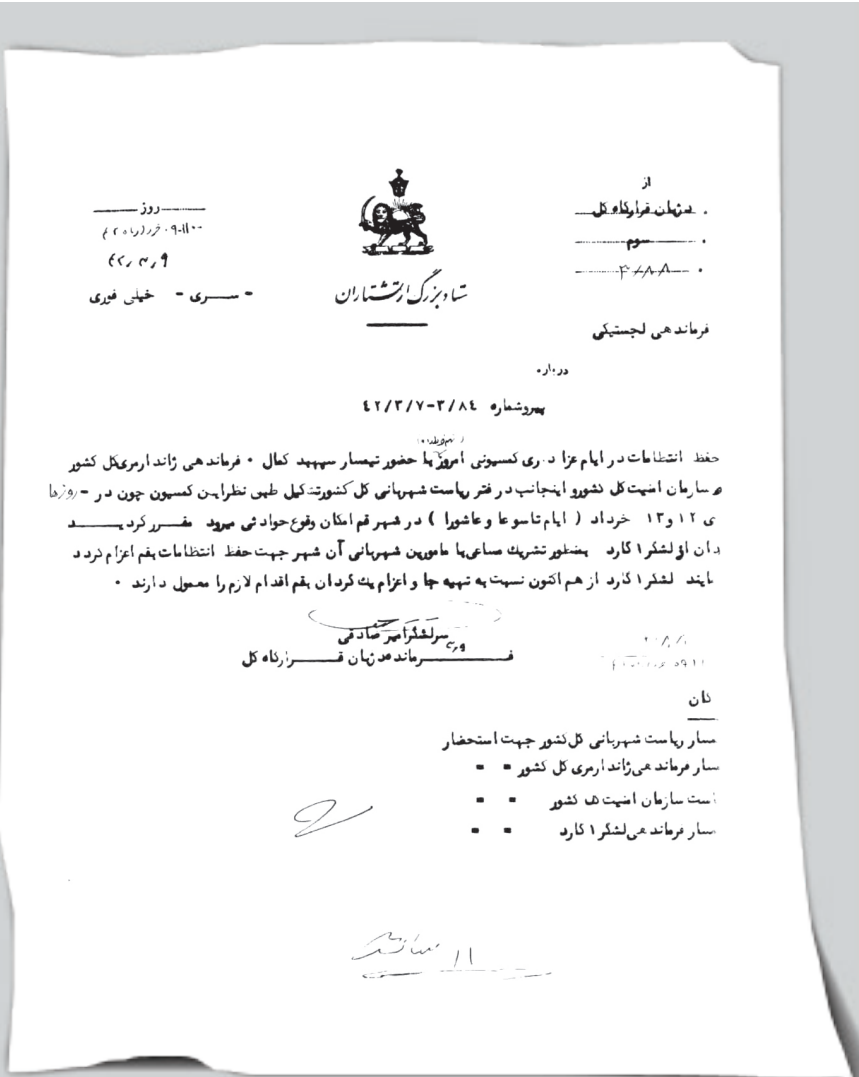
ریاست اداره اطلاعات شهربانی کل کشور

معاونت انتظامی پلیس سرکار (سرهنگ ۲ علی اکبر طاهری)

معاونت راهنمایی و پلیس (سرکار سرهنگ ۲ نوروزی) از لحاظ اجرای

تمام مقررات عبور و مرور به خصوص اجرای ماده ۵
 سر کار سرگرد گل تپه از لحاظ اجرای تمام مقررات عبور و مرور به
 خصوص اجرای ماده ۵
 کلیه کلانتران پلیس^۱

از
 جناب فریادگاه کل
 سرکار
 شماره ۳۸۸۸
 فرماندهی لجستیکی
 دربار
 پیرو شماره ۴۲/۳/۷-۳/۸۴
 رسید
 حفظ انتظامات در ایام عزادری کمسیون امیرکبیر حضور تهناسار سپهبد کمال - فرماندهی زائد ارمی کل کشور
 سرارمان امنیت کل کشور اینجانب در دفتر ریاست شهرتانی کل کشور تشکیل طبعی نظراین کمسیون چون در - روزها
 ی ۱۲ و ۱۳ خرداد (ایام تاسوعا و عاشورا) در شهر قم امکان وقوع حوادثی می رود ضرر کرد -
 دان اولشکرا گارد - بخاطر تشریک صاعی با طهرین شهرتانی آن شهر جهت حفظ انتظامات بم اعزام گردد
 مانند لشکرا گارد از هم اتون نسبت به تهیه جا و اعزام یک گردان بم اقدام لازم را معمول دارند .
 سرلشکرا امیر صادقی
 وزیر فرماندهی زائد ارمی کل
 فرماندهی کل
 ۱۳۴۲
 ۱۳۴۲ خرداد ۱۵

- دان
- سرار ریاست شهرتانی کل کشور جهت استحضار
 - سرار فرماندهی زائد ارمی کل کشور
 - است سازمان امنیت ده کشور
 - سرار فرماندهی لشکرا گارد

۱۴۲
 پرونده ویژه ۱۳۴۲
 دوره سوم سال بیستم شماره ۷۵ بهار و تابستان ۱۴۰۲

۱. آرشیو اسناد بنیاد تاریخ پژوهی و دانشنامه انقلاب اسلامی

۴۲/۳/۱۱ صورتجلسه مورخه شنبه ۴۲/۳/۱۱ به کلی سری

به علت اهمیتی که روضه خوانی کاخ گلستان در روز عاشورا دارد کمیسیون فوق العاده حفاظتی در ساعت ۱۱۰۰ روز شنبه ۴۲/۳/۱۱ با حضور امضاء کنندگان زیر در گارد شاهنشاهی تشکیل و پس از بحث در اطراف موضوع تصمیمات زیر اتخاذ گردید.

۱. علاوه بر اینکه سازمان‌های انتظامی و اطلاعاتی طبق روش جاری اعمال خود را انجام می‌دهد ساختمان‌های وزارت راه و ساختمان وزارت صنایع و معادن و کلیه ساختمان‌های مشرف به جایگاه اعلیحضرت همایون شاهنشاهی بایستی از طرف شهربانی کل کشور بازدید و از لحاظ حفاظت تأمین برقرار شود.

۲. چون ممکن است در همان روز در مسجد ارک روضه خوانی باشد و در ضمن تظاهراتی به عمل آید و به وسیله بلندگو شعارهای مزبور پخش گردد، شهربانی کل کشور پیش‌بینی لازم را در این مورد به عمل آورد که از هر گونه تظاهرات و دادن شعار جلوگیری به عمل آید.

۳. برای این منظور بدیهی است که ساواک اقدامات لازم را قبلاً انجام داده و اطلاعات لازم را فوراً در اختیار شهربانی و تیپ گارد شاهنشاهی می‌گذارد.

رئیس کمیسیون، سرهنگ ستاد بدره‌ای، معاون و رئیس ستاد تیپ گارد شاهنشاهی
نماینده ساواک، سرهنگ جواهری

نماینده اداره دوم، سرهنگ دوم وزیری

رئیس ضداطلاعات تیپ گارد شاهنشاهی، سرهنگ ۲ ستاد هوشنگ جهان‌بینی

نماینده دفتر ویژه اطلاعات، سرگرد ستاد امینی افشار

معاون رئیس رکن دوم تیپ گارد شاهنشاهی، سرگرد بدرالدین نجم‌آبادی

نماینده شهربانی کل کشور، سرگرد محمد سجادی

مفاد صورتجلسه مزبور عیناً و سبباً تلفن به اطلاع سرکار سرهنگ وثیق ریاست پلیس تهران جهت اطلاع و اقدام مقتضی رسانیده شد. و طبق کمیسیون منعقد در ساواک که ریاست شهربانی نیز حضور داشته مقرر گردید در سه روز مراسم سوگواری در محوطه کاخ مرمر از [ناخوانا] استفاده شود.

صورتجلسه شماره

پکلی سری

صورتجلسه مورخه شنبه ۱۱/۳/۴۲

بعلت اهمیتی که روضه خانی کاخ گلستان در ریزش‌ها صورت گرفته دارد کمیسیون نیز انجاءه خطا غسی در ساعت ۱۰ ریزش شنبه ۱۱/۳/۴۲ با حضور اسما کتندگان نیز در کارخانه‌های تشکیل و پس از بحث در انفراد موضوع تصمیمات زیر اتخاذ گردید.

۱- علاوه بر اینکه سازمانهای انتظامی و اطلاعاتی طبق روضه جاری احوال خود را انجام میدهند ساختنهای وزارت راه و ساختمان وزارت صنایع و معادن و کلیه ساختنهای مشرب به این گاه اظهار حضرت عالیین شایسته است با پیشی از طرف شهرداری کل کشور باز بد و از لحاظ حفاظت تا جسر برقرار شود.

۲- چون سخن است در همان ریز در مسجد اربک روضه خوانی باشد و در ضمن شایه اراضی بعد از آمدن و وسیله بلند گو شمارهای مزبور پذیر گردد و شهرداری کل کشور پیشی لازم را در این مورد بحسب آورد که از هرگونه تظاهرات و دادن شعار جلوگیری بعمل آید.

۳- برای این متلشر بد پیش است که ساواک اقدامات لازمه را بنابر انجام داده و اسلاطت نیز را نیز در اختیار شهرداری و تهیه کار شایسته میگذارد.

رئیس کمیسیون	سررئیس ستاد بد برای	معاونین ستاد شهرداری شایسته
نایب	سررئیس جواهری	
نایب اداره دوم	سررئیس دوم ستاد بد	
رئیس خدمات نظارت شایسته	سررئیس ستاد شهرداری جهان بیست	
نماینده دفتر صحره اطلاعات	سررئیس ستاد امنی افشار	
معاون رئیس مرکز دوم شهرداری شایسته	سررئیس بد را این ستاد بد	
نایب شهرداری کل کشور	سررئیس ستاد بد	

مقرر شد هرگز تظاهراتی در این باره صورت نگیرد و در صورت لزوم با اطلاع از این امر در صورت لزوم اقدامات لازم را در جهت جلوگیری از هرگونه تظاهرات و دادن شعار و تظاهرات در این باره اتخاذ گردد.

موضوع: اظهارات و عاظ و تظاهرات مردم

شماره: ۱۴۷۲

عطف: -

تاریخ وقوع: -

پیرو

تاریخ وصول: -

ارزیابی: -

تاریخ گزارش: ۴۲/۳/۱۶

از شب اول ماه محرم سال جاری عده‌ای از عاظ بدستور آیت‌اله خمینی در تکیه‌ها و مساجد و مجالس عزاداری ضمن تنقید از عملیات دولت مردم را علیه امنیت کشور تحریک و تشویق نمودند و در ایام تاسوعا و عاشورا حملات خود را علیه هیئت حاکمه بمنتهی درجه شدت رسانیدند و از ساعت ۰۸:۳۰ روز ۱۳/۳/۴۲ (روز عاشورا) عده‌ای در حدود پنجهزار نفر در داخل مسجد و مدرسه حاج ابوالفتح اجتماع و یکنفر معمم علیه دولت و پشتیبانی از آیت‌اله خمینی سخنرانی کرده و اعلامیه‌های جبهه ملی در داخل مسجد پخش گردیده سپس یکنفر دیگر در باره واقعه مدرسه فیضیه و استبداد دولت بیاناتی ایراد نموده در اینموقع هر لحظه بتعداد جمعیت افزوده شده است.

در ساعت ۹۱۵ جمعیت با صفوف ۸ نفری از مسجد خارج شده و بطرف خیابان ری براه افتاده و در اینموقع تعداد آنها بالغ بر ۲۰ هزار نفر بوده در مقابل مسجد خیابان ری متوقف و یکنفر شروع بسخنرانی نموده و جمعیت پشتیبانی خود را از آیت‌اله خمینی با شعارهای مختلف اعلام داشته‌اند نامبردگان به حرکت خود ادامه داده و بطور دموستراسیون ضمن دادن شعارهای ضد دولتی که جنبه سیاسی داشته در مسیر خیابانهای امیرکبیر و میدان سرچشمه و میدان بهارستان بحرکت خود ادامه داده و در چهارراه مخبرالدوله جلو مجسمه ۲۸ مرداد متوقف شده و یکنفر سخنرانی کرده و ضمن اشاره بدیکتاتوری و استبداد دولت تقاضای لغو تساوی حقوق زنان و آزادی زندانیان جبهه ملی را نموده و سپس جمعیت بطرف خیابان اسلامبول حرکت کرده و در چهارراه صمصام عده‌ای قصد رفتن بطرف خیابان شاه را داشته‌اند و عده دیگر میخواستند بطرف خیابان شمالی فردوسی بروند که نتیجتاً جمعیت حرکت خود را بطرف میدان فردوسی ادامه داده و در مسیر خیابان شاهرضا بطرف دانشگاه

رفته (در طول مسیر در خیابان شاهرضا دو قاب تمثال اعلیحضرت همایونی و علیاحضرت شهبانو و والاحضرت ولایتعهد از طرف دو نفر مورد اهانت واقع و با مشت به شیشه‌های قاب عکس کوبیده‌اند ولی خوشبختانه قابها و شیشه‌های آنها شکسته نشده است) و در جلو درب بزرگ جنوبی دانشگاه تهران متوقف شده و روی زمین نشسته و سه نفر سخنرانی کرده‌اند و سپس جمعیت بطرف میدان ۲۴ اسفند و خیابان سی متری و میدان پاستور براه افتاده و قصد ورود بخیابان پاستور و رفتن بمقابل کاخهای سلطنتی را داشته‌اند که مامورین پلیس از ورود آنان به خیابان پاستور ممانعت کرده و جمعیت از طرف میدان باغشاه بخیابان سپه داخل شده و ضمن دادن شعارهای مذهبی بحرکت خود ادامه داده و در چهارراه پهلوی جمعیت در حالیکه روی خود را بطرف کاخ سلطنتی برگردانده بودند شعارهایی بمضامین (مرگ بر دیکتاتور - دیکتاتور رسوا شد - خمینی خمینی خدا نگهدار تو - بمیرد بمیرد دشمن خونخوار تو) را تکرار کرده و در این موقع عده‌ای از داخل جمعیت با قسم دادن بامام حسین جمعیت را وادار بحرکت نموده و جمعیت بطرف میدان توپخانه براه افتاده و در میدان توپخانه بوسیله مامورین پلیس متفرق گردیده‌اند. بدنبال حوادث فوق شب ۴۲/۳/۱۵ تعداد ۲۰ نفر از وعاظ (موضوع اطلاعیه شماره ۱۴۶۷ - ۴۲/۳/۱۵ که در ایام سوگواری در منابر مردم را علیه امنیت کشور تحریک مینموده‌اند وسیله مامورین شهربانی و ساواک دستگیر گردیده و ساعت ۴۰۰ روز ۴۲/۳/۱۵ نیز آیت‌اله خمینی وسیله مامورین ساواک دستگیر شده و مقارن ساعت ۹۰۰ روز ۴۲/۳/۱۵ خبر دستگیری آیت‌اله خمینی و وعاظ در بازار شایع شده و در نتیجه ساعت ۹۱۹ در چهار سوق بزرگ عده‌ای اجتماع نموده و ضمن دادن شعارهایی برله خمینی گفته‌اند که آیت‌اله خمینی و علما را گرفته‌اند و سپس چند نفر دوچرخه سوار در بازار حرکت کرده و بکسبه اعلام نموده‌اند که روحانیون دستگیر شده‌اند و متعاقب این امر در ساعت ۹۳۰ عده‌ای در حدود ۲۰۰۰ نفر در بازار عباس‌آباد اجتماع و در حال دادن شعار (یا مرگ یا خمینی) حرکت کرده و در همین موقع حدود پنجهزار نفر در مقابل مسجد سید عزیزالله اجتماع و شعار (یا مرگ یا خمینی) را تکرار کرده و متظاهرين در بازار با چوب و

آجر و سنگ دکاکین را مورد حمله قرار داده و درب و شیشه آنها را شکسته و عده‌ای در حدود هزار نفر در سبزه میدان با تکرار شعار مذکور مردم را تحریک به بستن مغازه‌ها و دکاکین نموده‌اند.

مقارن ساعت ۹۴۵. عده زیادی با چوب و چماق در میدان ارک و مقابل اداره انتشارات و رادیو اجتماع و شروع بتظاهرات برله خمینی نمودند که مامورین پلیس با گاز اشک‌آور آنها را متفرق کرده و متظاهرين بطرف بازار و خیابان ناصر خسرو متواری شده و در بازار عباس‌آباد یکنفر افسر شهربانی و چند نفر از پاسبانان وسیله مهاجمین بشدت مجروح و در خیابان ناصر خسرو که تعداد متظاهرين بالغ بر ۵۰۰۰ نفر بوده ضمن تظاهرات شدید چند نفر پاسبان را شدیداً "مضروب نموده‌اند".

ساعت ۱۰۰۰ از بالای ساختمانهای بازار متظاهرين بطرف مامورین سنگ پرتاب کرده و چند نفر افسر و پاسبان را مجروح نموده‌اند که دستور تیراندازی هوائی داده شد و در چهارراه گلوبندک و میدان ارک نیز بین متظاهرين و مامورین شهربانی زدوخورد در گرفته و در این جریان چند نفر از افسران و مامورین شهربانی مجروح شده و متظاهرين شیشه‌های اتومبیلها و شیشه‌های اداره انتشارات و رادیو را شکسته و در میدان شوش نیز عده‌ای بسمت شهر ری حرکت کرده و در بین راه اتوبوسهای شرکت واحد را خرد کرده و در پاچنار در حدود ۳۰۰۰ نفر بیاسبانها حمله کرده و چند نفر پاسبان و افسر پلیس را مجروح نموده و قصد حمله بدادگستری را داشته‌اند.

ساعت ۱۰۱۵ در میدان شوش اتوبوسهای شرکت واحد مورد حمله متظاهرين واقع و شیشه‌های آنها شکسته و یکنفر پاسبان را شدیداً "مجروح کرده و در حدود ۵۰۰۰ نفر در میدان شاه ضمن دادن شعار (یا مرگ یا خمینی) بطرف میدان مولوی حرکت و در خیابان عباسی نیز مغازه‌ها بوسیله متظاهرين تعطیل و در چهارراه گلوبندک یکنفر افسر شهربانی را مضروب و مجروح نموده و در سراه سیروس متظاهرين اتومبیلهای پلیس را خرد کرده‌اند که دستور پرتاب گاز اشک‌آور و تیراندازی هوائی داده شده و در اینموقع قسمتی از اداره روزنامه اطلاعات آتش زده شده

است .

ساعت ۱۰۲۰ در خیابانهای حدود بخش ۶ عده‌ای در حدود چهارهزار نفر به مغازه و دکانین حمله نموده و قصد هجوم بکلانتری ۶ را داشته‌اند که در اثر تیراندازی و مقاومت مامورین جمعیت بطرف خیابان سیروس حرکت کرده و عده‌ای نیز در میدان بهارستان شروع بتظاهرات نموده‌اند که بر اثر تیراندازی هوائی مامورین پلیس و دژبان متفرق شده و در مقابل بازار موتور سیکلت یکی از افسران شهربانی آتش زده شده و در میدان ارک متظاهری با چوب و جماق بمامورین پلیس حمله و در نتیجه چهار نفر از مامورین زخمی شده و در خیابان ناصر خسرو و بروی شمس‌العماره از طرف متظاهری تیر آهن در عرض خیابان گذاشته شده و از عبور اتومبیل‌های پلیس مانعت بعمل آورده و مامورین پلیس را بشدت مضروب نموده و در بازار نوروزخان چند مغازه را آتش زده و باجه‌های تلفن را خراب کرده و در دانشگاه تهران نیز دو نفر از دانشجویان وابسته به جبهه ملی با سامی موسویان و برلیان دانشجویان را تحریک بانجام تظاهرات نموده‌اند .

ساعت ۱۰۴۵ در میدان ارک مجدداً جمعیت انبوهی اجتماع و در جلو اداره انتشارات مشغول تظاهرات و حمله بمامورین شده‌اند که دستور تیراندازی داده شده و عده‌ای در حدود ۵۰۰ نفر از میدان شاه بطرف سهراب سیروس حرکت و چند اتومبیل و یک تاکسی را خرد کرده و در شهری نیز بازار تعطیل شده و مردم بنای تظاهرات را گذاشته و بین متظاهری و مامورین پلیس زدو خورد واقع شده در میدان ارک دو دستگاه اتومبیل آتش نشانی و در جلو بازار یک کامیون ارتش آتش زده شده است . ساعت ۱۱۱۵ متظاهری بوزارت صنایع و معادن حمله کرده و درب و پنجره‌های آنرا با چوب و سنگ شکسته و عده‌ای نیز در جلو وزارت دادگستری اجتماع و مشغول شکستن شیشه‌های دادگستری شده‌اند و دو نفر از مامورین پلیس در شهری و چند نفر از پاسانها نیز در جلو اداره روزنامه اطلاعات مصدوم و مجروح شده و متظاهری شیشه‌های روزنامه اطلاعات را شکسته و پاسگاه راهنمایی میدان شوش را خرد کرده و تلفنهای آنرا برده و عده زیادی نیز در اطراف کلانتری ۲۱ اجتماع و آنرا محاصره کرده و قصد خلع سلاح مامورین را داشته‌اند که بین مامورین و متظاهری زدو خورد

در گرفته و با رسیدن نیروی کمکی ژاندارمری مهاجمین متفرق گردیده‌اند . ساعت ۱۱۳۰ در خیابان سعدی تظاهرات شروع و شعارهای بنفع مصدق داده شده و مغازه‌های خیابانهای سعدی و لاله‌زار و کوچه مهران بکلی تعطیل گردیده و مردم شعار (مصدق پیروز است) داده و در خیابان سعدی شمالی یک مغازه را آتش زده‌اند .

۱۱۴۵ در تجریش عده‌ای در حدود ۳۰۰ نفر قصد حمله بکلانتری را داشته و شخصی بنام جواد تقوی با عده‌ای از بازاریها با گفتن (نصر من الله و فتح قریب) مردم را تحریک نموده و در حدود ۳۰۰۰ نفر نیز از درازشیب به تجریش رفته و بکلانتری حمله و چند نفر از پاسبانان را مجروح نموده‌اند و در نتیجه بازار تجریش تعطیل شده است .

ساعت ۱۲۰۰ عده‌ای در مقابل فرهنگ استان اجتماع و قصد حمله بآن را داشته و سالن محمد رضا شاه پهلوی را آتش زده و عده‌ای نیز قصد داشته‌اند که بکلانتری بخش ۶ حمله نمایند که بر اثر تیراندازی هوائی متفرق شده و در حدود ۵۰۰ نفر در دروازه دولت با چوب و چماق به مغازه‌ها و دکانین و مامورین پلیس حمله کرده و در بی‌سیم نجف‌آباد متظاهرين قصد آتش زدن بی‌سیم را داشته و در چهارراه شاه نیز آتش‌سوزی ایجاد کرده‌اند .

ساعت ۱۳۴۵ در جاده بین تهران قم تعداد دو دستگاه اتوبوس شرکت واحد در مسیر جاده گذاشته شده و از عبور و مرور ممانعت بعمل آمده و در میدان قزوین نیز تظاهراتی صورت گرفته و متظاهرين اتومبیلی را آتش زده و در جلو بازار هم حریقی بوجود آورده و در خیابان سیمتری نظامی یک دستگاه اتومبیل را آتش زده و در مقابل دانشگاه تهران نیز عده‌ای در حدود ۵۰۰ نفر ضمن تظاهرات یکدستگاه جیب ارتشی را سوزانده و در میدان ژاله تظاهرکنندگان عقاب وسط میدان را کنده و شیشه‌های بانک صادرات و معادن را شکسته و در سبزه‌میدان مغازه جواهرفروشی لولوی را غارت کرده‌اند .

ساعت ۱۵۴۵ دو پلاکت بمضامین (مرگ براین دیکتاتور خون‌آشام دیکتاتور خون میریزد) در جلو درب جنوبی دانشگاه تهران نصب شده که وسیله مامورین

پلیس یائین آورده شده است .

ساعت ۱۶۴۵ در خیابان ایران متظاھرين يك منزل را با اناتيهاش آتش زده و عده‌ای در حدود ۶۰۰ نفر از خیابان سلسبیل و ۵۰۰ نفر از سمت خیابان آیزنهاور بطرف کارخانه پیسی کولا حرکت و مغازه‌ها و دکان‌ها را تعطیل نموده و شیشه‌های سینما اسکار را شکسته و اطاق چوبی مجاور سینما و یکدستگاه اتومبیل را آتش زده و قصد حمله بکلانتری ۱۱ را داشته‌اند که مامورین از حمله آنان جلوگیری نموده‌اند .

ساعت ۱۶۴۵ - در خیابان سیروس عده‌ای در حدود ۵۰۰ نفر شروع به شکستن درب مغازه‌ها و غارت اجناس کرده‌اند که وسیله مامورین پلیس متفرق شده و در خیابان شاهرضا جلو دانشگاه چند نفر مقتول و مصدوم گردیده و عده‌ای در حدود ۸۰۰ نفر در میدان ژاله بنای تظاهرات را گذاشته‌اند .

ساعت ۱۶۴۵ در حدود ۲۰۰ نفر در درازشیب در جلو منزل جناب آقای نخست‌وزیر اجتماع کرده ولی تظاهراتی نداشته‌اند .

ساعت ۱۷۳۰ در حدود دوهزار نفر از خیابانهای آذربایجان و سلسبیل چند مغازه و باجه‌های بلیط فروشی را آتش زده و سپس بطرف کارخانه پیسی کولا رفته و قصد آتش زدن آنرا داشته‌اند که مامورین پلیس جلوگیری و آنانرا متفرق نموده‌اند . ساعت ۱۸۵۰ در خیابان شهپاز عده‌ای در حدود ۳۰۰۰ نفر ضمن تظاهرات با مامورین درگیر شده‌اند که در نتیجه چند نفر شدیداً مصدوم و مجروح شده و متظاھرين قصد حمله به کارخانه برق را داشته و مرتباً با مامورین در زد و خورد بوده‌اند .

ساعت ۱۹۴۵ در حدود ۵۰۰ نفر در سراه سیروس اجتماع کرده و نیز آهنپائنی در عرض خیابان قرار داده و عبور و مرور و سائظ نقلیه را قطع کرده‌اند . ساعت ۲۰۰۰ تظاهرات تدریجاً کم شده و پس از صدور اعلامیه شماره یک فرمانداری نظامی مردم بمنازل خود رفته و از ساعت ۲۲۰۰ مامورین فرمانداری نظامی بر اوضاع مسلط شده و انتظامات عبور و مرور را در دست گرفته‌اند .